

KMETTY JÁNOS (1889-1975)

A Nyári Kaszinó épülete Kecskeméten, 1913 körül | *The Building of the Summer Casino in Kecskemét, around 1913*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 49,5 x 38,5 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Kmetty (töredékes | fragmentary)

Kezdő ár | Starting price: 15 000 000 Ft / 41 667 EUR
Becsérték: 24 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimate: 66 667 – 83 333 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

■ Kmetty János emlékkiállítás.
Szentendre, MűvészetMalom, 2005. június 4. – július 24., kat.: 6. (téves tulajdonos megjelöléssel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

■ A magyar festészet rejtőzködő csodái. Válogatás magyar magángyűjteményekből I., Budapest, Mű-Terem Galéria, 2004. október 16. – november 13., 261.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

■ Kopócsy Anna: Kmetty János.
Budapest, Kossuth Kiadó – Magyar Nemzeti Galéria, 2015, kat.: 13.

Kmetty

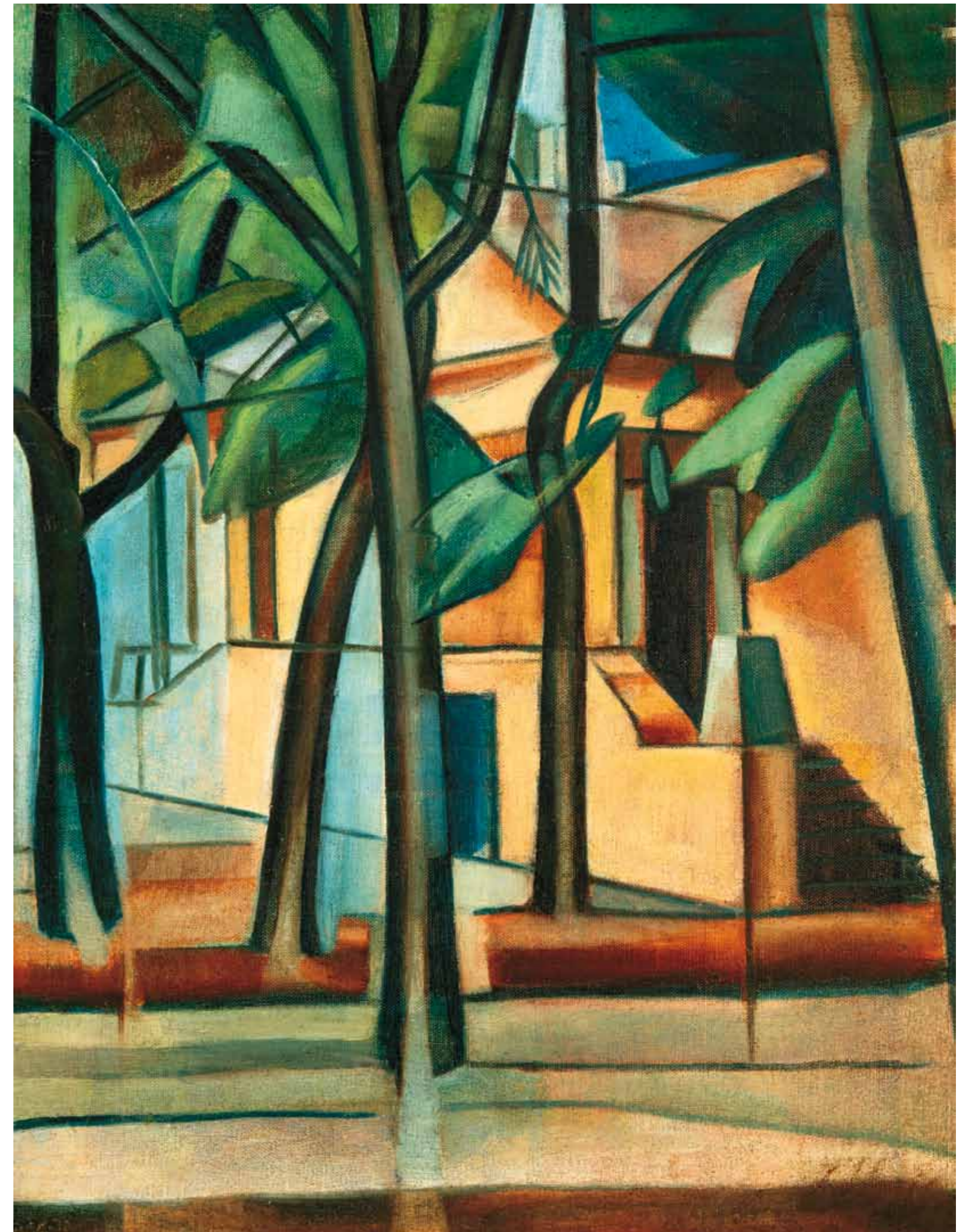
PÁRIZS

A vágyakkal és reményekkel teli Kmetty János 1911 januárjában érkezett először Párizsba. A festő ekkor már mint a modern művészet elkötelezett híve utazott a francia fővárosba, ahol így elsősorban a magyar kubista diaszpóra tagjaival került kapcsolatba. A „magyar vadak” mellett ebben az időben már egy valóságos magyar kubista kolónia is működött Párizsban. Számtalan fiatal művész ugyanis nem állt meg a cézanne-i alkotóelveknél, ők a francia mester művészetének tanulságain túllépve egészen a kubizmusig jutottak el alkotásaikkal. A csoport centrumát Csáky József és Réth Alfréd alkották, akiket magyarként a legnagyobb hévvel ragadott el a kubizmus forradalma, de a körhöz tartozott a kevésbé ismert Kóródy Elemér és felesége, Ferentzy Márta is. Róluk egykor maga Apollinaire is megemlékezett egy kommentárjában.¹ A fenti nevek mindegyikét ott találjuk Kmetty párizsi visszaemlékezéseiben, s így talán az

is valószínűsíthető, hogy a fiatal művész testközelből szemlélhette az éppen kitörni készülő kubista botrány eseményeit az 1911. áprilisi Függetlenek Szalonjában. A Braque-kal, Gleizes-zel, Metzingerrel, Lhote-tal, Léger-vel, Le Fauconnier-val, Delunay-vel és Réthtel felálló kubisták 41-es termében látottakról így számolt be a festő Dénes Valéria unokatestvére, Dénes Zsófia, akit egyébként nem más, mint a Kmettyt is támogató Réth Alfréd vezetett végig a tárlaton: „Az a 41-es terem a Szajna-parti ponyvasátorban – 1911-ben – pesti fantáziának egyszerűen elképzelhetetlen volt... Egyszerűen elszédültem.[...] Ahová csak nézek, köröket, szögleteket, gömböket, kúpokat, hengereket látok, mélységeket és domborulatokat, ritmikus váltakozásban, mégis úgy, hogy tisztán érzem a felépítésben az egyensúlyt: a harmóniát, szinte melodikus fogalmazásban. Ennek a képharmóniának »azért« határozottan kelleme van. [...] Ez itt az arányok mérkőzése.”²

1. Albert Gleizes: Fák, 1910-1912 magántulajdon

KMETTY ÉS A KUBIZMUS

1972-ben írt önéletrajzában Kmetty e szavakkal jellemezte az első párizsi út emlékeit: „A szakáll, a haj párizsi még. Koldusöltözet, kölcsön gallér és kalap, de a szellemi csomagom, amit Párizsból magamban és magammal hoztam, egy életre való volt, ma sem fogyott ki. Új természetszemléletet jelentett ez, új alkotási formát és módszert: a kubizmust. Túl az atmoszféra alkalmazásán, a síkon teret ábrázolni, színt és formát ésszerűen. Az értelmezett alakítás tényezője a IV. dimenzió is. A képzelet, az érzelmesség már nem irodalmi játék, hanem a festészet része.”¹ S bár francia élményei hatására egy életre elkötelezte magát a kubizmus eszméivel, stílusa mégsem vált Braque és Picasso, vagy éppen Réth és Csáky modorához hasonlatossá, melynek oka a kubizmus nagy elődje, Paul Cézanne iránti tiszteletéből fakadhat. Kmetty már Párizsban felfigyelt arra, hogy

Cézanne művészete sokkal többet jelent az impresszionizmus gyakorlati kritikájánál. A francia mester életműve a reneszánsz és barokk művészettől, a 19. századi klasszikusoktól át, egészen a távol-keleti hatásokig egy több évszázados festészeti tradícióból és annak alapos analiziséből született. Kmetty épp ezért óvatosan bánt a kubizmus formabontó gyakorlatával. Útkeresése is ezt a kettős célt mutatja: „[...] építeni akart és nem mert rombolni. Féltette az évszázadok alatt felhalmozott kulturális értéket – ő is egyfajta szilárd, »műzeumi« művészetet akart teremteni, mint Cézanne [...]”² Szintetizáló hajlammal a klasszikus művészeti tradíció és modern jelenségek ötvözésére törekedett. Aprólékos szigorral megszerkesztett csendéletei és tájrészletei pedig etikai szerepvállalást is jelentettek részéről.

A KECSKEMÉTI VÁROSKÉPEK

Kmetty János az 1912-es és 1913-as esztendőt javarészt az Iványi-Grünwald Béla által irányított kecskeméti művésztelepen töltötte. Az alföldi településen ekkor készült táj- és városképeit a hazai „kubizmus” legjelentősebb eredményeként tarthatjuk számon. Kmetty nyugodt körülmények között dolgozott a művésztelepen, sőt Kecskemét megrendelést is biztosított részére. Többek között Perlrótt Csaba Vilmos és Erős Andor mellett egyike azon művészeknek, akiket 1913 novemberében kecskeméti városképek festésével bízott meg a helyi múzeum és könyvtár bizottsága. Talán ekkor készülhetett *A Nyári kaszinó épülete Kecskeméten* is, mely a mai Katona József Múzeum épületét ábrázolja. Ez a festmény egyike Kmetty azon kevés számú városábrázolásainak, ahol spontán módon érvényesülnek a kubizmus újításai.

Az 1912-es *Kecskeméthez* (Budapest, Magyar Nemzeti Galéria) hasonlóan itt is vertikális „fénypázmakkal” oldotta fel az épület, illetve a liget fáinak tömegét, melyeket előzőleg egyszerű geometrikus testekre és formákra redukált a kubizmus törvényei szerint. Az előtér képsíkkal párhuzamos vonalával, valamint az épület diagonális elhelyezésével ugyanakkor egy meredek szögben záródó kompozíciót hozott létre az alkotáson, amely így a helyszín körbejárhatóságának érzetét sugallja. Mintha ezzel a megoldással is a kép funkciójáról szóló elképzeléseit kívánta volna összegezni, ahol nem is annyira a kaszinó épülete, illetve a napfényes park, sokkal inkább „A tér [...] az ábrázolás tárgya, annak jelei színben, vonalban, megfogalmazása a síkon. Ez elvi különbséget jelentett az atmoszférás fogalmazású festészethez képest. Látható változás: az egymást szögletesen átható síkok a képen.”³

KASZÁS GÁBOR

1 Réz Pál: *Apollinaire világa*. Budapest, Európa, 1974, 78.
 2 Dénes Zsófia: *Tegnapi újművészek*. Budapest, Móra, 1974, 10-11.
 3 Kmetty János: Önéletrajz. In.: *Kmetty János írásai. Festő voltam és vagyok*. Budapest, Corvina, 1976, 73.
 4 Ráth Zsolt: Kmetty János helye a magyar korai konstruktív törekvések között. *Ars Hungarica*, 1988. 1. 30.
 5 Kmetty János, i.m., 1976, 74.

2. Paul Cézanne: *Fák és sziklák a Château Noir parkjában, 1904 körül* Museum Langmatt Sidney and Jenny Brown Foundation

3. Kmetty János: *Kecskemét, 1912* Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

